

Moshe: Anatomy of a Leader

sources : Otzar HaChochma, Bar Ilan Responsa, Chabad.org

Source 1: Moshe's Humble Beginnings – Shmot Ch. 2

5. Pharaoh's daughter went down to bathe, to the Nile, and her maidens were walking along the Nile, and she saw the basket in the midst of the marsh, and she sent her maidservant, and she took it.

6. She opened [it], and she saw him the child, and behold, he was a weeping lad, and she had compassion on him, and she said, "This is [one] of the children of the Hebrews."

10. The child grew up, and she brought him to Pharaoh's daughter, and he became like her son. **She named him Moses, and she said, "For I drew him from the water."**

ה. ותַרְדּוּ בַת פַּרְעֹה לְרַחֵץ עַל הַיָּאֵר וַנְּעָרְתִּיהָ הַלְכֹת עַל יַד הַיָּאֵר וַתִּרְאֶה אֶת הַתֵּבָה בְּתוֹךְ הַסּוּף וַתִּשְׁלַח אֶת אֲמָתָהּ וַתִּקְחֶהּ :

ו. וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֶהוּ אֶת הַיֶּלֶד וְהִנֵּה נֶעַר בֶּכֶה וַתַּחְמַל עָלָיו וַתֹּאמֶר מִי־לִדֵי הָעִבְרִים זֶה :

י. וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַתִּבְאֶהוּ לְבַת פַּרְעֹה וַיְהִי לָהּ לְבֵן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה וַתֹּאמֶר כִּי מִן הַמַּיִם מָשִׂיתָהוּ :

Source 2:

R. Avraham Tzalach, *Bikurei Avraham* – makes an observation on this choice of name:

המים בלבד קראתו משה, היתה צריכה לקרותו "משוי", דהיינו שהוא נמשה

Source 3a: Shmot Ch. 2

3. **[When] she could no longer hide him, she took [for] him a reed basket**, smeared it with clay and pitch, placed the child into it, **and put [it] into the marsh at the Nile's edge.**

4. His sister stood from afar, to know what would be done to him.

ג. וְלֹא יָכְלָה עוֹד הַצִּפְיִינוּ וַתִּקַּח לוֹ תֵבַת גִּמָּא וַתַּחְמְרָהּ בַּחֲמֵר וּבְזָפֹת וַתִּשֶׂם בָּהּ אֶת הַיֶּלֶד וַתִּשֶׂם בַּסּוּף עַל שִׁפְתֵי הַיָּאֵר :

ד. וַתִּתְצַב אַחֲתוֹ מֵרֶחֶק לְדַעַה מֶה יַעֲשֶׂה לוֹ :

3b) Ibn Ezra

ויוכבד עשתה כן, כי אמרה אל אראה במות הילד, אולי אחותו נתנבאה לעשות כן. ומחשבות השם עמקו, ומי יוכל לעמוד בסודו, ולו לבד נתכנו עלילות.

Why, according to Ibn Ezra, did Yocheved do this?

Source 4a: After Moshe flees to Midian, marries Tzipora, he's out one day shepherding his father-in-law's sheep –

Shmot, Ch. 3

וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֵה אֶת צֹאן יִתְרוֹ חֹתֵנוּ כִּהֵן מִדְיָן וַיִּנְהַג אֶת הַצֹּאן אַחֵר
הַמִּדְבָּר וַיָּבֵא אֶל הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵב:

Moses was pasturing the flocks of Jethro, his father in law, the chief of Midian, **and he led the flocks towards the desert**, and he came to the mountain of God, to Horeb.

Q: What happens next in the story?

What question should the “inquiring Jewish mind” ask about the above pasuk?

4b) R. Ya'akov Hirsch, Tiferet Yisrael

מראות אלהים למשה בהר חורב בסנה בוער באש.

ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו וינהג את הצאן אחר המדבר. ויבא אל הר האלהים חורב. בחר לו להיות רועה צאן איש אשר מוכר מכל אדם על פני האדמה אשר רצה להתבודד בעצמו מכל בני אדם על אשר דרכים זרו בעיניו. כאשר נראה זה במעשה הרועים עם בנות יתרו אשר אין אחד מאנשי

Moshe was shepherding the sheep of his father in law Yitro and he led the sheep towards the desert....He chose to be a shepherd – a refined person that wished to be alone and separate from other people whose ways were foreign in his eyes..

4b) R. Dovid Weinstock, Kol David

נסיבה אשר "וינהג את הצאן אחר המדבר". פירוש שזכה אחר כך על ידי זה לנהוג את ישראל, שנקראו צאן כדכתיב ואתנה צאני צאן מרעיתי וגו' וכדאיתא במדרש רבה הנ"ל. וזהו שדייק הכתוב במה שהכפיל שנית מלת הצאן, וגם נכתבה בה"א הידיעה, והוא כדי לרמז על הצאן הידוע, דהיינו ישראל. וליתר ביאור אמר הכתוב גם כן מלת "אחר" כדי לעורר אותנו כי מדבר כעת מצאן אחר, ואינם הצאן שהזכיר בפעם הראשונה. וזהו שאמר הכתוב: "וינהג את הצאן אחר". פירוש כי הנהיג את צאן אחר, דהיינו ישראל, ולהיכן הנהיגם "המדבר". והיינו שזכה להוציאם מארץ מצרים ולהוליכם במדבר. ואף על פי שלפי

He merited through this to lead the Jewish people, who are called "sheep" – as it says, "And you are the sheep I am shepherding.." And this is the reason that the Torah doubled its reference to the word "sheep" and refers to them as THE sheep, to hint at the known sheep, ie Israel. The word אחר is here to hint at this..ie he led צאן אחר – OTHER SHEEP – ie Israel – and where did he lead them? Into the desert. Namely, that he merited taking them out of Mizraim and guided them into the desert...

4c) Rashi

(א) אחר המדבר - להתרחק מן הגזל שלא ירעו בשדות אחרים :

Towards the desert – to distance himself from robbery ie that they should not graze in others' fields...

Compare and Contrast:

<i>Tiferet Yisrael</i>	<i>Kol David</i>	<i>Rashi</i>
Midbar – place of solace, away from society – place of spiritual perfection – high spiritual level warrants HIM being contacted...	Hint in the pasuk that in the merit of taking care of Yitro's sheep, he merited taking other "sheep" ie Bnai Yisrael – out of Mizraim - to the desert	Wanted to distance himself from theft...
Relevant to what is about to happen		Why would the Torah highlight this fact right before he meets Hashem in the סנה ?

Source 5: Taking it from the Top : Sefer Shmot- Ch. 2

11. Now it came to pass in those days that Moses grew up and went out to his brothers and looked at their burdens, **and he saw an Egyptian man striking a Hebrew man of his brothers.**

יא. ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלתם וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו:

12. He turned this way and that way, and he saw that there was no man; **so he struck the Egyptian** and hid him in the sand.

יב. ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את המצרי ויטמנהו בחול:

13. He went out on the second day, and behold, two Hebrew men were quarreling, **and he said to the wicked one, "Why are you going to strike your friend?"**

יג. ויצא ביום השני והנה שני אנשים עברים נצים ויאמר לרשע למה תכה רעך:

14. And he retorted, "Who made you a man, a prince, and a judge over us? Do you plan to slay me as you have slain the Egyptian?" Moses became frightened and said, **"Indeed, the matter has become known!"**

יד. ויאמר מי שמך לאיש שר ושפט עלינו הלהרגני אתה אמר כאשר הרגת את המצרי וירא משה ויאמר אכן נודע הדבר:

17. But the shepherds came and drove them away; **so Moses arose and rescued them** and watered their flocks.

יז. ויבאו הרעים ויגרשום ויקם משה ויושען וישק את צאנם:

18. They came to their father Reuel, and he said, "Why have you come so quickly today?"

יח. ותבאנה אל רעואל אביהן ויאמר מדוע מהרתן בא היום:

19. They replied, "An Egyptian man rescued us from the hand[s] of the shepherds, and he also drew [water] for us and watered the flocks."

יט. ותאמרן איש מצרי הצילנו מיד הרעים וגם דלה דלה לנו וישק את הצאן:

20. He said to his daughters, "So where is he? **Why have you left the man? Invite him, and let him eat bread.**"

כ. ויאמר אל בנותיו ואיו למה זה עזבתן את האיש קראו לו ויאכל לחם:

21. Moses consented to stay with the man, and he gave his daughter Zipporah to Moses.

כא. ויואל משה לשבת את האיש ויתן את צפורה בתו למשה:

ויקם משה ויושיען מלמד שישב להן בדין אמר דרך אנשים דולים ונשים משקות וכאן נשים דולות ואנשים משקים... ורבנן אמרי מלמד שהשליכו אותן למים והוציאן משה ואין ויושיען אלא לשון הצלת מים שנאמר (תהלים סט, ב) הושיענו אלהים כי באו מים עד נפש... ומה לנו שאף לנו דלה שהרועים השליכנו למים והוא הוציאנו.

And Moshe got up and saved them – this teaches us that he sat in judgement and said, “it’s the way of the men to draw the water and the women to feed the sheep, and here the women are drawing and the men are feeding the sheep?”...And the rabbis say: we learn from this that they threw them into the water and Moshe took them out, because the term ויושיען refers to saving someone from the water as it say, (Tehilim) Save us Hashem, because we have been overtaken by water”...(later in the midrash) “he even drew us up out of the water, because the shepherds threw us in and he took us out...”

Source 7 : Rashi

ויאכל לחם - שמא ישא אחת מכם

And he'll eat bread...Perhaps he'll marry one of you...

ויואל - ...ומדרשו לשון אלה, נשבע לו שלא יזוז ממדין כי אם ברשותו:

The midrashic understanding: An oath – [Moshe] swore to [Yitro] that he [Moshe] wouldn't budge from Midian without [Yitro's] permission..

Source 8: Gemara, Sotah 11

*א"ר חייא בר אבא א"ר סימאי שלשה היו באותה עצה בלעם ואיוב ויתרו בלעם שיעץ נהרג איוב ששתק נידון ביסורין יתרו שברח *וכו מבני בניו שישיבו בלשכת הגזית שנאמר °ומשפחת סופרים יושבי יעבץ תרעתים °שמעתים סוכתים המה הקנים הבאים מחמת אבי בית רכב וכתוב °ובני קני חתן משה וגו' : °ונלחם בנו ועלה מן הארץ ועלינו מיבעי ליה א"ר אבא בר

R. Hiyya b. Abba said in the name of R. Simai: There were three in that plan,²⁸ viz. Balaam, Job²⁹ and **Jethro**. Balaam who devised it was slain; Job who silently acquiesced was afflicted with sufferings; **Jethro, who fled, merited that his descendants should sit in the Chamber of Hewn Stone,**³⁰ as it is said: **And the families of scribes which dwelt at Jabez; the Tirathites, the Shimeathites, the Sucathites. These are the Kenites that came of Hammath, the father of the house of Rechab;**³¹ and it is written: **And the children of the Kenite, Moses' father-in-law etc.**³²

ספרינו

(י) ותקרא שמו משה. ממלט ומושה את אחרים מצרה: ותאמר כי מן המים משיתיהו. הטעם שקראתיו משה להורות שימלט את אחרים הוא, כי אמנם משיתיהו מן המים אחר שהיה מוטל בתוכם, וזה לא היה כי אם בגזירת עירין כדי שימלט הוא את האחרים עכ"ל. בתיה קראה את שמו משה ולא "משוי", משום שהבינה שאם נעשה לו גם ונמשה מן המים, צריך אף הוא למשות את האחרים. זה תפקידו וזו מהותו. על כן "ותקרא את שמו משה"

Source 10: Ramban

וטעם ויצא אל אחיו - כי הגידו לו אשר הוא יהודי, והיה חפץ לראותם בעבור שהם אחיו. והנה נסתכל בסבלותם ועמלם ולא יכול לסבול ולכן הרג המצרי המכה הנלחץ:

"He went out to his brothers" – because they told him that he was a Jew – and he wanted to see them because they were his brothers. Behold, he focused on their burdens and couldn't bear it – so he killed the Mizri who was smiting the oppressed...

Source 11

Chatam Sofer on the Torah- why does the Torah say, "He said to the Rasha"?

וַיֹּאמֶר לְרַשָּׁע לָמָּה חָכַח רַעִיךָ, הַחֹרֶחַ תּוֹדִיעַ לָנוּ
מִיִּדַח מִרַעִיךָ אֵל עוֹן לֹא יוֹכֵל הַצַּע לֹא
לָצַד צִיִּסְרָאֵל אֵלָּא גַם צָנוּחַ יִתְרוּ הַלֵּיל מִיַּד הַרְעוּעִים
סַגְרָסוּס חַח לֶדֶךָ הַסּוֹסֵט כּוֹסֵם הַרְמוֹצֵן צַמְסֻק סוֹנְאֵי
צַלַּע סִיס לֹא סַכָּחָה צַטְנַע עַל הַצַּלַּע:

And he said to the wicked one, "why are you going to hit your fellow?" – the Torah is making us aware of the quality of Moshe Rabbeinu - he could not stand iniquity – not only when it comes to Israelites, but he also saved the daughters of Yitro from the hands of the shepherds ...and this is the way of a judge as the Ramban says on the verse "those who hate profit" – that a judge must have a natural hatred for profit...

Source 12:

R. Moshe Yashar, *Toldot Am Yisrael*, discussing the Chofetz Chayim's approach

משה הגיע למדין כפליט, מבלי שיהיה לו שם מודע או גואל. הוא ישב על הבאר, מבלי שיהיה לו מקום אחר שבו יוכל לאכל לחם וללון. והנה מזדמנת לו אפשרות להתוודע אל אחת ממשפחות העיר, אשר בודאי היתה מוכנה — מתוך הכרת טובה — לעזור לו להסתדר במצבו החדש. ברם משה אינו נאחז בהזדמנות זו לחלוטין. אינו נכנס בדברים עם בנות כהן מדין, אשר הצילן מיד הרועים, איננו שואל לזהותן ואיננו מבקש מהן דבר. הוא נותן להן ללכת לדרכן בעוד שהוא נשאר יושב על הבאר. שכן כל מה שעשה לא עשה מתוך צפיה לתשלום גמול איזה שהוא. בראותו רועים מגרשים נערות מן הבאר ומונעים בעדן מלהשקות את צאנן, מיד מפעם בו רגש הצדק והיושר והוא חש להציל את העשוקות מיד עושקיהן. ליותר מזה אינו מתכוון. רק כאשר שבו הבנות אל אביהן וסיפרו לו

Moshe arrived in Midian as a refugee, without a reputation and without being a “redeemer”. He sat by the well, for lack of a better place to eat and rest. Now he has an opportunity to make himself known to one of the families of the city – that would have surely been prepared – out of gratitude – to help him adjust to his new situation. But Moshe doesn't at all try to capitalize on this. He does not get into a discussion with the daughters of the Priest of Midian, whom he saved from the shepherds – doesn't ask who they are, and doesn't ask anything from them – he lets them go while he remains at the well. Because everything he's done he doesn't do it out of expectation of reward. When he sees the shepherds chasing away the maidens from the well, preventing them from feeding their sheep, immediately, feelings of justice and propriety take hold of him and he acts to save the oppressed from their oppressor....

Source 13

Rambam, *Mishna Torah*, *Hilchot Sanhedrin* Ch. 2 – describing the qualities of a judge fit to sit on a Beit Din of three men according to Halacha:

בית דין של שלשה אף על פי שאין מדקדקין בהן בכל אלו הדברים צריך שיהא בכל אחד מהן שבעה דברים ואלו הן: ... ולהלן הוא אומר “אנשי חיל” אלו שהן גבורים במצות ומדקדקים על עצמם וכובשין את יצרן עד שלא יהא להן שום גנאי ולא שם רע ויהא פרקן נאה ובכלל אנשי חיל שיהיה להן לב אמיץ להציל עשוק מיד עושקו כענין שנאמר “ויקם משה וישיען”...

In the category of men of valor are those who have a strong heart to save the oppressed from their oppressor, as it says, “And Moshe arose and saved them...”

Source 14: Rav Ya'akov Kaminetsky, "Emet L'Ya'akov

Source 15: Ibn Ezra – continuing his discussion of why Yocheved put Moshe in the water in the first place

אולי סבב השם זה שיגדל משה בבית המלכות להיות נפשו על מדרגה העליונה בדרך הלימוד והרגילות, ולא תהיה שפלה ורגילה להיות בבית עבדים. הלא תראה, שהרג המצרי בעבור שהוא עשה חמס. והושיע בנות מדין מהרועים, בעבור שהיו עושים חמס להשקות צאן מהמים שדלו

Perhaps Hashem caused this to occur so that Moshe would grow up in the palace so that his soul would be on a high level in terms of protocol and habit – and it wouldn't be lowly as it would otherwise be were he to be in a home of slaves. Note that he killed the Egyptian because he saw him acting unjustly and saved the daughters of Yitro from the shepherds because of the injustice of feeding their sheep from the water the girls' drew...